

ZPRAVODAJ MATICE SLEZSKÉ

Číslo 65

Květen - červen 2011

ZE ZÁKULISÍ OPAVSKÉHO ODBORU

Pro úvodní článek nového čísla Zpravodaje Matice slezské jsme vybrali rozsáhlejší informace z činnosti opavského odboru a to i v těch oblastech, které nejsou příliš viditelné nebo se ani nezveřejňují. Je několik dobrých důvodů, proč tak činíme. První je ten, aby všichni členové odboru získali lepší přehled o jeho fungování a výsledcích jeho práce. Je sice pravda, že činnost odboru hodnotí každoroční zpráva přednášena na členské schůzi, která letos proběhla již 21. března, ale velmi mnoho členů, možno říci že podstatná většina se schůze z nejrůznějších důvodů nemohla či snad nechtěla zúčastnit, zatímco zpravodaj se dostane do rukou všem. V tom okamžiku se snad někdo pozastaví nad tím, jak tedy může členská schůze být pravoplatná, když na ní není přítomna nadpoloviční většina členů. Tento problém však platné stanovy Matice slezské řeší, protože už při jejich tvorbě bylo autorům jasné, že s většinovou účastí členů nemohou vždy počítat, zejména v případech, kdy v odboru jsou členové z celé řady míst mimo jeho sídlo – a tak je tomu i u opavského odboru, který má členy nejen z Opavy, ale také z několika dalších i velmi vzdálených míst, jako je Praha, Přerov, Teplice v Čechách a podobně. Jsou to lidé vesměs pocházející ze Slezska, které osud zavál daleko od rodných míst a svým členstvím v Matici slezské tak dokumentují vztah k našemu regionu. Druhým důvodem těchto podrobnějších informací je skutečnost, že opavský odbor je největším matičním odborem u nás (a vlastně i v celé republice), hospodaří s největšími prostředky a také v mnohém plní celomatiční úkoly, které má Matice slezská ve svém programu, jako je kupříkladu ediční činnost či zahraniční spolupráce a jiné. Prostřednictvím zpravodaje se tak dostanou informace také mnoha dalším členům Matice slezské, protože tento nepravidelný informátor se rozesílá všem členům v Opavské oblasti a v několika výtiscích také všem matičním odborům v Těšínské oblasti Matice slezské. A navíc jej dostávají mnohé knihovny a podobné odborné instituce v regionu i mimo něj, takže do určité míry plní i propagační poslání uváděním našeho občanského sdružení do obecného povědomí. Ale máme snad trochu i domyšlivou představu, že činnost opavského odboru může být inspirativní pro další matiční odbory či jejich funkcionáře a mohli by některou z prezentovaných činností zařadit i do svého programu, pokud jim to jejich síly a podmínky umožní.

Ale vraťme se k některým výsledkům opavského odboru.

K těm nejviditelnějším patří především ediční činnost, která – jak už bylo řečeno – reprezentuje celou Matici slezskou. Jsou to Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy, které už čtrnáctým rokem odbor vydává. Vloni vyšla jako

každoročně obvyklá dvě čísla vysoké kvality grafické a obsahové. Vycházejí momentálně v nákladu pět set výtisků a pro jejich další ekonomickou stabilitu je potřeba zvýšit počet odběratelů, který stagnuje zejména proto, že v poslední době odhlašují z úsporných důvodů odběr časopisu hlavně školy, takže noví zájemci sotva pokrývají vzniklé úbytky. Je to ztěžší pochopitelné, protože především školy by měly u žáků a studentů pěstovat vztah k vlasti a tím i k regionu, ve kterém žijí a jak jinak než vlastním příkladem s využitím všech dostupných pramenů a zejména nových poznatků z minulosti a přítomnosti, které v pestré formě listy přinášejí. Nedovedu si představit učitele zejména humanitních oborů, jak mohou účinně vést své žáky, když se nezajímají o svůj region. Sám z vlastní zkušenosti odborného pedagoga vyučujícího několik let technické obory vím, že vždy jsem našel nějakou možnost „zabruslit“ z odborného tématu na zajímavý vlastivědný či kulturní námět z našeho regionu, který mi dnes po letech při náhodném setkání moji bývalí studenti rádi připomínají. Naučil mě to můj nedostižný vzor a příklad vlastence moderní doby profesor Antonín Satke.

Ostatní ediční aktivita je z důvodu dalších finančních závazků odboru, jak bylo oznámeno již v předchozích informacích, utlumena, přesto byl v závěru roku dán do tisku již sedmý svazek historického sborníku k dějinám Opavy. Ke čtenářům se dostal začátkem tohoto roku. Specifickým edičním počinem bylo vydání lístkového katalogu členů výtvarné skupiny X, který bude dlouhodobě sloužit potřebě jejich členů při výstavách. Skupinu tvoří členové Matice slezské zaměřeni na uměleckou tvorbu. Pro úplnost je třeba k ediční činnosti odboru dodat ještě čtyři vyšlá čísla Zpravodaje Matice slezské s jednou přílohou Knižní nabídky, jejichž celkový náklad byl více jak tři tisíce výtisků.

S ediční činností přímo souvisí rovněž komerční aktivita, kdy odbor realizuje prodej nejen svých nových publikací, ale také všech titulů vydaných v minulých letech a publikací jiných vydavatelů, pokud je nabídli pro členy Matice slezské za zvýhodněné nižší ceny. Tento prodej se uskutečňuje jak přímo v sekretariátě v Matičním domě tak i prostřednictvím knihkupectví nejen v Opavě, ale také na příklad v Olomouci a Praze. Nejrozsáhlejší formou je však zásilkový prodej, kdy si zájemci objednávají publikace z Knižní nabídky MS. Finanční objem prodeje dosahuje ročně až dvě stě tisíc korun a je s ním spojena rozsáhlá administrativa, expedice a vyúčtování.

K významné prezentaci Matice slezské patří také její účast nebo podíl na pořádání různých kulturních a společenských akcí, které jsou určeny veřejnosti. Pořady méně rozsáhlé jako jsou přednášky, diskusní pořady, koncerty a podobně pořádá odbor vlastními silami i prostředky. Početnější jsou však případy, kdy Matice slezská je společně s jinými organizacemi společným pořadatelem některé akce. Zpravidla se jedná o akce velkého rozsahu, často i s mezinárodním dopadem. V těchto případech má spoluúčast různou podobu – někdy jen morální, kdy tradice Matice slezské podtrhuje význam pořadu nebo podobu organizační, kdy členové Matice slezské pomáhají přímo při realizaci pořádané akce. Často je však spoluúčast motivována nutností finančně podpořit akci, jež

odpovídá zájmu Matice slezské a kterou pro svou náročnost lze jen těžko financovat ze zdrojů jediného pořadatele. Takovými případy jsou například Beethovenův Hradec, folklorní setkání Třebovický koláč, ale také festival Bezručova Opava, které se konají každoročně, nebo Mezinárodní festival duchovní hudby či Slezský trojok, jež se uskutečňují s delší periodicitou. Finanční podíl Matice slezské většinou nebývá příliš vysoký, ale často svými prostředky hradí náklady, které jiní pořadatelé nemohou vzhledem ke svému statusu financovat. Přitom představitelé vedení Matice slezské ovšem počítají s tím, že tato forma spoluúčasti do budoucna poroste, jak porostou i finanční možnosti spolku. Bylo tomu tak i v její historii, kdy stála v pozadí národnostně a vlastenecky zaměřených pořadů, jejímž organizátorům poskytovala nemalé prostředky.

Matice slezská nezapomíná ani na mládež, pro kterou připravuje programy ve spolupráci s Českým svazem bojovníků za svobodu a Čs. obcí legionářskou. Zaměřuje se zejména na objasňování události spojených s bojem za naši svobodu a to prostřednictvím besed s pamětníky, zájezdy na Ostrou hůrku či k československým hraničním pevnostem a podobně.

O chápání postavení Matice slezské v minulosti a současnosti státními institucemi svědčí i to, že se její zástupci zúčastňují mnoha oficiálních setkání, na která je Matice slezská pravidelně zvána. Alespoň v Opavě tomu tak je. Pietní vzpomínky či slavnostní setkání spojené s výročími historických události, jako jsou vznik Československa 28. října, ukončení druhé války, osvobození města Opavy, 17. listopad, ale také narození TGM či P. Bezruče a jiných významných osobností se neobejdou bez přítomnosti zástupců Matice slezské.

V posledních letech přispívá k dobrým výsledkům opavského odboru také skupina výtvarníků sdružených do skupiny X, která je jeho součástí. V minulém roce uspořádali její členové pět výstav a to po dvou v Opavě a v Ostravě, dále pak v Háji ve Slezsku, v Ratiboři a Tvorkově.

Opavský odbor a jeho funkcionáři zastupují Matici slezskou též při kontaktech s jinými organizacemi podobného zaměření. Především je to Matice česká, s níž se realizuje vzájemná výměna informací a matičních materiálů, ale také dochází k osobním kontaktům při společných zájezdech. Početná skupina členů Matice české již třikrát pobývala ve Slezsku a stejně tak i opavští členové Matice slezské navštívili Matici českou v jejím sídle – Národním muzeu a uskutečnili společné zájezdy po významných místech české historie. V loňském roce to byly mimo jiné Kyje se starodávným románským kostelem, zámek Chvály, hrady Žebrák a Točnick, Nižbor či Neumětely. V minulém roce se uskutečnila také návštěva sídla Matice slovenské v Martině a jeho památek, pro příští rok se předpokládá bližší poznání a osobní setkání s Maticí moravskou.

Pro své členy odbor pořádá vlastivědné zájezdy, které jsou ovšem přístupné i nečlenům Matice slezské. Kromě již uvedených směřoval loňský zájezd do Šumperku a na Dlouhé Stráně, letos členové odboru byli již v Moravském Krumlově, ve starobylém kostele v Řevnovicích u Brna a v zámku v Rosicích.

Velký objem práce v odboru zaujímá „vnitřní“ činnost spojená s administrativou, ekonomikou, provozem Matičního domu a různými technickými záležitostmi. Nejnáročnější je v tomto smyslu Matiční dům, jeho provoz a udržování. Nejsou to jen běžné opravy či větší rekonstrukce, jež živý provoz neustále vyvolává, ale také četná jednání s nájemci, kteří části budovy užívají, s dodavateli energií a služeb nutných pro zajištění funkce domu, a také projednání každé větší úpravy v budově s úřady a institucemi, kteří se k tomu musí vyjádřit. Je to dáno tím, že Matiční dům leží v centru města, které je chráněnou památkovou zónou a přitom budova má za sebou již také několik století života, který se na jejím stavu podepsal. Kromě Matičního domu pečuje Matice slezská také o několik hrobů významných slezských osobností, jako jsou V. Hauer, V. Hans, rodina Frommova. Patří k nim též hrob C. Lelka v polské Vodce a nyní se jedná o hrob rodiny Vaškovy v Háji ve Slezsku.

Administrativa je spojena především s početnou členskou základnou a také se širokou spoluprací Matice slezské a opavského odboru s řadu organizací. Odbor má aktuálně asi tři sta členů, takže udržování členské kartotéky, sledování úhrad členských příspěvků, zasílání informací členům, přihlášky na zájezdy, odběr Vlastivědných listů a jejich expedice a další kontakty se členy představuje hodiny sice „byrokratické“, ale naprosto nutné práce. V loňském roce ze sekretariátu odboru odešlo 750 poštovních zásilek, bylo zpracováno deset různých smluv, vystaveno 165 faktur za publikace a služby. To vše vyžaduje také rozsáhlou a pečlivou účetní evidenci a stovky finančních operací. Pochopitelně že další desítky zásilek, které denně na sekretariát docházejí zejména nyní elektronickou poštou, je nutno nejen přijmout, ale také zaevidovat a vyřídit. A konečně tento výčet aktivit sekretariátu je třeba doplnit o stále častější osobní návštěvy členů, které – jak je uvedeno na konci našeho zpravodaje – jsou na sekretariátě vždy vítány.

Na závěr tohoto výtahu z výroční zprávy odboru, který neuvádí úplně všechna fakta v ní obsažená a také ne všechna přesná čísla – ta jsou k nahlédnutí u tajemníka odboru – je potřeba dodat, že všechny vykazované činnosti a výsledky dosahuje Matice slezská a její opavský odbor bez placeného aparátu jen dobrovolnou prací a zájmem členů. O to jsou jeho úspěchy podobně jako celé Matice slezské cennější.

NEPŘEHLEDNĚTE NAŠI NABÍDKU

Nejbližší období letních měsíců bude nejspíše dobrým lákadlem k pobytům v přírodě, odpočinku u vody či k odjezdu na dovolenou do zahraničí. Protože však ne každý podléhá takovým svodům léta, přinášíme výběr několika akcí, k nimž má Matice slezská blízko a doporučujeme jim věnovat čas. Účastníkům určitě přinesou pěkné kulturní zážitky, poučení či příjemný odpočinek.

Opavský odbor připravuje již dříve ohlášený jednodenní vlastivědný zájezd do Valašského Meziříčí a okolí. Protože v jeho programu je exkurze do

známé gobelínové dílny, do níž lze nahlédnout jen v pracovních dnech, uskuteční se zájezd **ve čtvrtek 16. června**. Po objednané prohlídce výroby gobelínů se účastníci zájezdu projdou historickou částí města s kostelem Nejsvětější Trojice, v němž je umístěno lapidárium renesančních a barokních soch z města a okolí. Kolem žerotínského zámku, který po obnově slouží kulturním účelům povede procházka na bývalé předměstí Krásno nad Bečvou, kde ze zámek Kinských – dnes Muzeum regionu Valašsko s několika zajímavými expozicemi. Další cesta zájezdu povede přes Bystřičku do Velké Lhoty, kde více jak dvacet let působil evangelický kněz, autor Broučků, Jan Karafiát. Bude-li zájezdu přát počasí, bude možno strávit kratší odpočinek u přehrady na Bystřičce, případně absolvovat část naučné stezky s několika zastaveními s broučkovskou tematikou. Zájezdový autobus odjíždí od Matičního domu v Opavě z Rybího trhu v 7,30 hod, cena zájezdu (bez vstupného) je 150,- Kč pro členy Matice slezské, pro nečleny je 180,- Kč. Přihlášky se přijímají na sekretariátě.

Také odbor v Hradci nad Moravicí připravil zájezd, který se však v této době se již uskutečnil. V sobotu 28. května navštívili jeho účastníci Památník II. světové války v Hrabyni, vagonářské muzeum ve Studénce, letiště Mošnov a v Ostravě národní kulturní památku Důl Michal a hvězdárnu s planetáriem J. Palisy v Porubě.

Hradec nad Moravicí je také dějištěm jubilejního 50. ročníku hudebního festivalu s interpretační soutěží **Beethovenův Hradec**, mezi jehož pořadatelé je také Matice slezská. Čtrnáctidenní cyklus začíná v úterý 31. května odhalením památníku F. Liszta v zámeckém parku a koncertem maďarského pianisty G. Bogányie. Další významnou částí festivalu je koncert ke 200. výročí uvedení Beethovenovy Mše C dur op. 86, který se však koná v opavském kostele sv. Ducha, v němž se odehrála také světová premiéra této skladby za osobní účasti skladatele. Koncert je součástí Janáčkova máje. K jubileu Beethovena Hradce vychází rovněž jubilejní publikace, která je věnována historii této dnes již světově proslulé hudební soutěži. Její křest bude spojen se slavnostním koncertem Janáčkovy filharmonie, na němž vystoupí laureáti BH z minulých let. Koncert se koná ve Velké dvoraně Červeného zámku v úterý 7. června. Ostatní dny Beethovena Hradce zaplňují mezinárodní interpretační soutěž, koncerty studentů a pedagogů Církevní konzervatoře Opava, vítězů interpretační soutěže, přehlídka studentů konzervatoří a další hudební programy. Tyto programy jsou všechny veřejnosti přístupné a stojí rozhodně za návštěvu, protože právě mezi mladými účastníky soutěží a přehlídek je řada mimořádných talentů, které může posluchač v pozdějších letech potkat na světových podiích. A člověka vždy potěší, když si může připomenout, že byl svědkem počátku umělecké kariéry pozdějšího velkého umělce – proto účast na těchto hudebních pořadech vřele doporučujeme.

Další významnou akcí, na níž se Matice slezská podílí, je mezinárodní festival českých a polských sborů **Slezský trojok 2011**. Naposledy se v Opavě konal v roce 1998, mezitím proběhla mnohá tato pěvecká setkání v různých

městech českého a polského Slezska. V neděli 5. června vystoupí během dne na několika místech v Opavě a ve Stěbořicích dvanáct českých a pět polských sborů s pestrým programem duchovní a světské hudby klasické i moderní doby. Zahájení je v 10 hodin ve Slezském divadle. Podrobnější program jednotlivých vystoupení je uveden na plakátech. Milovníci sborové tvorby se mají opravdu na co těšit.

I když se Zpravodaj Matice slezské zabývá téměř výhradně akcemi souvisejícími s její činností tentokrát učiníme jednu z nemnoha výjimek a to proto, že všem našim členům a čtenářům chceme doporučit zcela mimořádnou událost. Je jí výstava **Tajemná Afrika**, kterou pořádá Slezské zemské muzeum ze sbírek opavského cestovatele Jiřího Blaty, který sice není členem Matice slezské, ale nepochybujeme, že jim brzo bude. Jeho jméno je v Opavě známo, protože v době jeho vedení opavské stanice mladých turistů jí prošlo tisíce opavských dětí. J. Blata více jak čtyřicet let cestuje po světě a nejčastěji – zejména v poslední době – po Africe, hlavně tam, kam civilizace ještě příliš nepronikla. Na svých cestách shromáždil neuvěřitelnou kolekci uměleckých výtvorů Afričanů z desítek domorodých kmenů a tisíce fotografií, dokumentujících jejich život a zvyky. Zlomek z těchto počtů je nyní k vidění v Obecním domě a v Arboretu v Novém Dvoře. Pro autora výstavy je charakteristické, že odmítá nabídky na umístění svých sbírek mimo Opavu, naopak usiluje o budoucí vytvoření jakéhosi muzea Afriky s expozicí věnované cestám Slezanů po černém kontinentě. Jeho lokální vlastenectví nás upevňuje ve víře, že jej brzo najdeme i mezi našimi členy, protože také Matice slezská jeho ideu podporuje. Návštěvu této výstavy doporučujeme, protože nikde v České republice nelze v současnosti podobně rozsáhlou kolekci vidět. Výstava potrvá do 3. července.

NOVINKY Z TĚŠÍNSKÉ OBLASTI

Matiční odbory na Těšínsku připravily pro nejbližší dobu také několik zajímavých akcí, které by neměly ujít pozornosti členů Matice slezské, ale ani ostatních obyvatel Slezska, protože jsou významným obohacením kulturního života a jejich účastníkům mohou poskytnout nevšední zážitky. Mezi nimi je třeba na prvním místě uvést **38. těšínský vokální festival**. Pořádá jej za podpory města Český Těšín tamější místní odbor Matice slezské v sobotu 4. června v 16 hodin v evangelickém kostele Na Rozvoji v Českém Těšíně. V nesoutěžním programu vystoupí čtyři pěvecké sbory – Sbor Gymnázia O. Havlové z Ostravy-Poruby, Smíšený pěvecký sbor Háj ve Slezsku, Smíšený sbor Carmen ze Zábřehu na Moravě a místní Pěvecký sbor Slezan.

Těšínský odbor Matice slezské ve spolupráci s dalšími místními organizacemi pokračuje v cyklu přednášek se slezskou tematikou. Konají se v čítárně a literární kavárně Noiva vždy v úterý od 17 hodin. Červnová témata jsou zaměřena na vojenskou historii, o níž budou přednášek pozvaní odborníci. Pan J. Francínek z Ostravy bude 14. června hovořit o prvním československém

odboji, legiích a o sedmidenní válce o Těšínsko. O čtrnáct dnů později 28. června bude vyprávět pan PhDr. P. Majer z Bystřice nad Olší o vojácích západní fronty II. světové války z Těšínska. Oba přednášející tak připomenou události, které byly dlouhou dobu u nás opomíjeny a zamlčovány.

Počátek prázdnin je na Těšínsku již tradičně spojen s **Festivalem na pomezí**, jehož pořadatelem je odbor Matice slezské v Dolní Lomné. Již 19. ročník tohoto setkání ctitelů popové a country hudby, které stejně jako v minulých letech se koná v krásném přírodním národopisném areálu na soutoku Křínova a Lomňanky bude letos jen jednodenní v **sobotu 2. července**. Začátek je v 15 hodin a pestrý program, v němž se vystřídá desítky kapel i jednotlivců zakončí countrybal s kapelou COUNTRY. Mezi vystupujícími budou m.j. Kelt Grass Band, Bridge, Naostro, Lenka Filipová, Rangers-Plavci či Mloci ze Slovenska. Pro účastníky budou připraveny pochoutky domácí kuchyně, dobré nápoje a další speciality. Od nádraží ČD v Jablunkově bude zajištěna autobusová doprava.

Festival na pomezí je už předzvěstí **Slezských dnů**, které se letos dočkají již 42. ročníku. Na jejich přípravě se podílí další mateční odbory z celé Těšínské oblasti Matice slezské. Uskuteční se tradičně o druhém zářijovém víkendu v sobotu a neděli 10. a 11. září. K předvedení svého umění bylo pozváno dvanáct tuzemských a tři zahraniční folklorní soubory. Další programy se ještě upřesňují. Podrobnosti přinese další číslo Zpravodaje MS.

Informace z Těšínské oblasti můžeme dnes zakončit radostnou zprávou. 23. května náměstkyně ministra kultury A. Matoušková ocenila zasloužilé osobnosti ve folklorní práci za jejich dlouholetou činnost. V šestici oceněných je také předsedkyně místního odboru Matice slezské v D. Lomné a dlouholetá ředitelka festivalu Slezské dny, paní Jarmila Kantorová. Paní Jarmile srdečně blahopřejeme, protože dobře víme, jak náročnou a odpovědnou práci koná v našich řadách ve prospěch Matice slezské a celého Slezska. Těšíme se, že na svém postu ještě dlouho vydrží.

Informace ze sekretariátu

Odešli z našich řad

Ani tentokrát se nemůžeme vyhnout této smutné rubrice, protože již počátkem jara nás zasáhla další smutná událost.

Dne 7. dubna zemřel v Opavě po těžké nemoci ve věku nedožitých osmdesáti let pan **Ing. Jiří Malý**. Členem Matice slezské se stal v roce 1997 a velmi brzo byl zvolen do výboru opavského odboru. Zde uplatňoval zejména své zkušenosti stavebního inženýra a velmi dobře řešil technické problémy spojené s Matečním domem. Jeho zásluhy o Matici slezskou byly připomenuty i při smutečním obřadu v kapli Božského Srdce Páně v Mariánu, kde jsme se s ním rozloučili. Po jeho odchodu zůstala po něm v našich řadách vážná mezera. Jeho památku si trvale uchováme v paměti.

Úřadování sekretariátu Matice slezské v Opavě

Úřední hodiny opavského sekretariátu Matice slezské jsou každé **pondělí a ve středu vždy od 14 do 17 hodin**. Všechny záležitosti je však možno projednat i mimo tuto dobu vždy, kdy je tajemník na sekretariátě přítomen, tedy denně od 9 do 12 a od 14 do 17 hodin. Návštěvu je však lépe předem ohlásit, protože tajemník nemusí být k dosažení z důvodu vyřizování neodkladných záležitosti na úřadech. Doba nepřítomnosti tajemníka je vždy oznámena na vstupu v 1. patře. Tajemníkovi je možno volat na telefon 553 716 365, případně domů 553 611 823 nebo na mobil 721 225 212. Na sekretariát je možno též psát e-mailem: maticeslezska@atlas.cz. V době prázdnin budou úřední hodiny omezeny od 7. do 20. srpna.

Návštěvy na sekretariátě jsou vítány!